

תמונה זו היא היחידה שפורסמה בעיתונות העזומית על רצח המזרחי עבדאללה. היא מראה את גוויית הרצח, מוסמא עושו, מוטלת על הרצפה בכניסה למסגד אל-אקסא. ליד השוואח מצד ימין יושבים מפקדי הדגיון והמשטרה, אשר אחד מהם ממרר בכבי מר על מות מזלכו.

מלחמה ושלוש

ילד מפונק

השבוע שוב פלשו המרחב ובעיותיו לזר רות הבינלאומיות. בניירורק התשדלו מעצמות המערב לשכנע את מצרים לבטל את הסגרה (המתאים יותר לילד מפונק מאשר למדינה גדולה) על הסואץ ולהרשות את מעבר האניות לישראל.

זהו תכסיס בריטי ללא כל ספק, התרע-מו חוגי הפוליטיקה הקיצוניים בקהיר. האנגלים מסיתים את ישראל לעורר את בעית הסואץ, מנפחים בגסות את ענין האמפירי רוג' על מנת להצדיק את חניית צבאותיהם במצרים. הם עושים זאת כדי לטעון שמצרים אינה שפויה בדעתה מבחינה פוליטית וכי אנגליה חייבת להשאר כאן כדי לשמור על האינטרסים של העולם החופשי ושל מצרים החולה — את האינטרסים שלה אינה מזכירה. ואילו החוגים המתונים יותר חושבים שבעיית הסואץ תחלוף בקרוב. האנגלים רואה רק כשניצנץ האיום של סגירת בתי הזר קוק בעבדאן. אולם עתה, הם קובעים, עומד דת איראן להיכנע לחץ הבריטים ושוב לא יהיה לאלה צורך חיוני בבתי הזיקוק של חיפה.

הפתרון האיראני. שאלה אחרת שקשה היה לאחר רצח עבדאללה למצוא לה מחנה מתון היא שאלת כריחת-שלוש באמצעות וועדת הפיוס. עם כל הכבוד שארצות המרחב (ורוב העולם) רוחשות לרצון אמריקה עשירת-הדולרים, לא נראה כל סימנים כי הפעם יתיחסו ביתר רצינות לנסיון התייחד שיערך בפאריס.

אחד מחברי הוועדה, שהתיאש מהצלחה בתפקידו, ניסח פעם הסכם אידיאלי, שיספק את שני הצדדים: עליה בלתי מוגבלת של יהודי ישראל לאמריקה ותשלום פיצויים ע"י אלה לערבים שיסכימו לחזור לבתיהם. אולם בהיותם תנאים קשירביצו, החליטה אמריקה, כנראה, להציע משהו אחר: זרם של דולרים וטנקים שיהפוך את המרחב לשני מחנות נפרדים המקבלים את פקודותיהם מוויינגטון.

איראן

המלאך חבש קש

המלאך שנשא את עלי הזית של השלום מעל לללהבות הנפט הבעור במרחב היה נלא מיוחד במינו. במקום חרב להבות נלא בידיו ציקים של דולארים, מוכנים לכל דורש (בתנאי שהוא ראש ממשלה באיראן). מאלוהים קיבל, במקום הכנפיים המסורתיות, אבא עשיר, שהשאיר לו רכבת בעלת דיבר-דננות שמנות. מלבד זאת יש לאוריל הרי-מן מקבעת קש, גובה של כמעט שני מטרים, שתי בנות, אשה שניה ואמונה בלתי מוגבלת שאפשר לתתור את כל בעיות העולם בכמות מספקת של דולארים ירוקים.

אולם בפרס עוד מסמל הצבע הירוק את דגלו של מוחמד הנביא יותר מאשר את שטחיה של הארץ הנשיא. ומכיון שאמונה מירורה ובלתי ערכאנית זו שוכנת בלבם של כמה צעירים בעלי דעות יסנות אך אקדחים חדישים, נתקל הענין בקשיים. לפיכך, ייתכן ואמונותיו של הרימן לא היו עוורות הרבה לולא גילו האנגלים בהן

לאנגלים והאיום בפשיטת רגל והפלתו באם לא ייכנע להם, לא מצא מוצא אלא לשכב במיטה ולשפוך דמעות מרות, לא יעילות ביותר.

אלא שהאנגלים התאפקו שוב. בהרגישם שסיכוייהם עולים עשו מה שקשה לעשות עם עמים אחרים. הם היו מוכנים להיכנע לאמריקאים כדי לחפות על כניעתו של הצד ממול, וכאן הופיע הארימן, כמושיע בלי יכול העוזר לגיבור האיראני רבי-הדמעות להי רוג את הדקון הבריטי.

אם לא יתקלקל בורג במכונה העדינה בר גע האחרון, יצליחו האנגלים במשחקם. הנ פט יהיה מולאם, מוצאק יהיה גאון בן אלמוות — אולם האינטרסים הבריטיים ייש ארו על כנם, ושלוש על איראן.

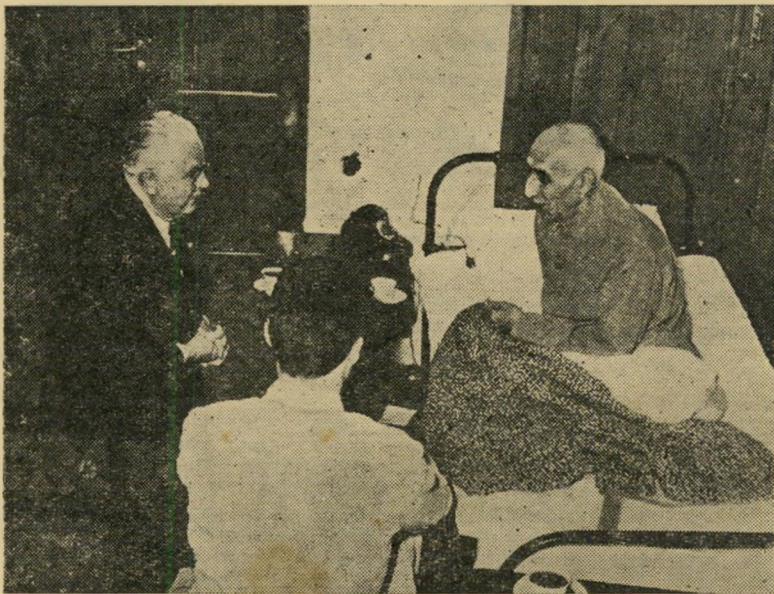
האיטלקי התקשה בקימה

במרכז טהרן עומד בית יפה אשר שם אסור להזכיר את המילה נפט. לולי היו שומרים מוויינים ניצבים סביבו היה אפשר לחד שוב שזה בית של אריסטוקרט כלשהו. ארבעת שערי הבית הם הכניסה לארמון המלך המבודד מרעש העיר בגן ענקי ונהר דר בו רועשות רק מורקות מים לחשניות. בבית זה חיים השאח עצמו, אשתו הצעירה והיפהפיה, אמו, אחיו ואחיותיו המפורסמות ביופיין והדרן.

כל דרי הארמון רחוקים מהמשחק האכזרי של האינטרסים ששמש נפט ופוליטיקה. רק שני אנשים בבית הזה דואגים גם קצת — השאח עצמו ואחותו התאומה, הנסיכה אשרף.

השאח שהוא סמל האחדות המדינית ר"צ להוכיח שהוא עומד על גובה תפקידו. הנסיכה אשרף היא הפוליטיקאית של המש פחה. יש לה חוש לעניינים ציבוריים והיא רוצה לשחק תפקיד פעיל. היא מתעסקת, למשל, בעזרה סוציאלית.

הבוגרת בין שלוש אחיות השאח, הנסיכה שמס, היא טיפוס אינטלקטואלי. היא מת להבט מספרות ואמנות ונשואה למוסיקאי מוכשר המנגן צילו, פסנתר וחליל. הנסיכה אשרף אחבת מלבד פוליטיקה, מסעות. היא היתה, בין השאר, פעמיים ברוסיה הסובייטית (1947 וב-1950). סטאלין נתן לה מתנה יפה — מעיל פרוחה (שהוכן בארצות הברית), השלישית — אחותו הקטנה של

ראש-הממשלה מחמד מוסאדק במיטתו בין אקדחים ופשיטת רגל, בכי

השאח, הנסיכה פאטימה, נשואה לאמריקאי צעיר שהתאסלם ומסתובבת עמו בעולם. החיים בחוג מלכותי זה הם תערובת של מסורת רצינית ופשטות, מלבד קבלות הפנים הרשמיות. אך בדרך כלל מארגנים, יחד עם מכרים מספר, משחקי חברה וספורט.

הנסיכה שמס סידרה בקומה הראשונה של הארמון אולם קולנוע ומזמינה לשם את ה חברה שלה. היא עושה את זה בלי רשמי מיות, לפעמים מופיעים אורחים מפוקפקים. לפני שלוש שנים הזמינה את הציר האיטלקי ואת אשתו והתיישבה בעצמה על הרצפה. היא אומרת חשב שגם הוא צריך לשבת כך וישב על הארץ. במשך השחיחה הנעימה וכן ארוכה הגישו תה ולבסוף עיף הדיפלומט מצורת הישיבה, לא היה מסוגל לקום. הנסיכה חייכה, קראה את המשרתים והם עזרו

רגל מטבעה. הסיבה פשוטה: שולטים בה העשירים המעטים, שרק הם מסוגלים לשלם מסים. לפיכך אין מסים. ההכנסה היחידה, כמעט, באה מן הנוזל השחרחר המוסק מן האדמה. אולם האנגלים דאגו שלא יקום במ רוצת השנים דור של מומחים איראניים. לא היה גם צורך לדאגה רבה: האיראנים מעדיפים, מטבעם, לדבר על כשרונם מאשר לגלות אותו בעבודה קשה. סיכומו של עניין: האנגלים ידעו שאם יסתלקו משדות הנפט לחלוטין, לא יהיה מי שיזרים את הורם של הנפט לאניות הבריטיות ושל הכסף לקופת הממשלה האיראנית. והנשואה הוודאית: פשיטת רגל גמורה של המדינה, מרידת הפ קידים והפלת הממשלה. מצבו של מוסאדק לא היה נעים ביותר. בין האיום באקדחים מוסלמיים באם ייכנע

לו לקום. לאשתו של השאח, סורייה, יש שאיפה אחת בלבד — בעלה. נוסף לזאת: שלוש חולשות — תלבושת שקשה, מיבושם וספר רי בלשים. היא אוהבת את המטבח האירני פאי. קורה לפעמים שהיא טורחת במאד כדי להשביע את רצונה באוכל; למשל: סרדינים בשמן זית ונקניק עם צנוניות. העם האיראני מעריך אותה בגלל תכונות אחרות: יופיה וחנה האיש וההנחה שהיא "מביאה מזל".

קוויט

"לעזאזל, שוב נפט"

לפני כמאתיים שנה, החליטו כמה משפחות גדולות משבט אנאיה כי הגיע הזמן לנטוש את חיי הנדודים שלהם ולהשתקע במקום קבוע. הם עזבו את מדבריות ערב המרכזית, החליטו להתיישב סביב הבארות בנאות מדבר קטנה, הנקראת קוויט. יישוב זה הפך, במרוצת הימים, למדינת קוויט, השוכנת על חוף המפרץ הפרסי, בין עיראק מצפון וסעודיה מדרום.

התושבים ניסו לעסוק בחקלאות אך המח סור החמור במים הכשיל אותם; הם התפשוטו מזרחה, לים. כעבור זמן מה, הפכו התושבים ימאים ברובם, עסקו בדליית פנינים, דיג והובלת מים בספינות מעיראק לקוויט. בשנת 1780 פלשו הפרסים לבצרה, הנמל העיראקי הגדול שהיה בסיס חשוב בסחר הבי-ריטי עם הודו. לאחר משא ומתן קצר, הסכים האמיר של קוויט להרשות לבריטים להעביר את פעילותם המסחרית לארצו. מאז מגע ראשון זה, הלכו יחסי קוויט עם בריטניה ונתה הדק.

חשבון פרטי בבנק. אולם רק כעבור מאה שנה נחתם החוזה המביא את מדינת קוויט תחת חסות בריטית. היה זה בעקבות התחרות בין הגרמנים והרוסים לתפוס מקום מכריע במדינה ע"י סלילת מסילות ברזל (הגרמנים: מברלין לקוויט דרך בגדאד, הרוסים: מהים התיכון לקוויט). במלחמת העולם הראשונה עמדה קוויט לצד האנגלים והיוותה בסיס לפעולות נגד התורכים באזור. חמורת זה, הכירה ממלשת בריטניה בקוויט כבמדינה עצמאית (תחת חסות בריטית).

בשנת 1938 גילתה חברת הנפט האנגלית אמריקאית נפט ליד העיירה קוויט. מאותו יום חלה מהפכה בחיי המדינה. היישוב הפך ראוי והגידה, הפך תאום לשדה נפט אחד גדול, למרכז התעניינות חוגי הסחר הבינלאומי. כאשר החלו בייצור אינטנסיבי בשנת 1945, נוכחו לדעת כי שדה הנפט בקוויט הוא העשיר ביותר בעולם. התפוקה עלתה במהירות מסחרית — משלושת רבעי מיליון טון בשנת 1946 ל-16 מיליון טון ב-1950.

הנהגה הראשון מכל זה הוא שליט קוויט, השייך עבדאללה אלה סלים סבאח: כל יום מכניסה חברת הנפט סכום של 25,000 לירות לחשבוננו הפרטי בבנק לונדוני. האנגלים הקימו בית חולים גדול ונקי — אולם התושבים טרם התרגלו להשתמש בו. גם הבניינים הגדולים ומכונותיהם החדר של השייך אינם עושים רושם רב ביותר על בני קוויט, כי בעיני חם העיקרית טרם נפתרה: עדיין קיים מחסור חמור במים.

"אינני חברת-נפט...". חברת הנפט הקימה תחנת זיקוק ענקית המזקקת 600,000 גלון מי ים ליום. אולם מים מחוקים אלה נחוצים לה להפעלת מיתקניה ולשימוש עובדיה. כאשר ילד מבקש מים מאמו היא עונה לו: "מה אתה חושב שאני חברת הנפט?" ומספר רב של פועלים מחשיב את האפשרות לשנות מים במפעלי החברה לאחת המעלות הגדולות של עבודתו.

מצב זה הוליד סיפורים פנטסטיים על המ דינה המדברית אשר הנוזל הלבן נחשב בעיני תושביה יקר מן הנוזל השחור. נוסעים היו רגילים לספר כיצד ערביי המקום נהגו להתקל סביב המכונות הקודחות בארות בתקווה שהקודחים יגיעו למים. כאשר במקום המים זרם נוזל שחור, סמיך ומסריח היו מקללים את החברה ואת המצב הקשה: "לעזאזל, שוב נפט".

החברה הבריטית המעוניינת בשביעת רצון גם של הערבים (עד גבול מסוים) בכל זאת לא רצתה להקים להם בית זיקוק למים. זה כבר חורג מגדר תפקידה. היא הפעילה לחץ על השייך להקים בית זיקוק מכספי התייחסו שהוא מקבל. אך הלה סירב. עד אשר התחיי לו האנגלים לשלם 25,000 הלירות הליומיות לחשבוננו נפרד בהכרזים כי השכר נאות הליומיות נות לבקשת בני עמו — הוא הורה להפריש את הכסף הדרוש להקמת בית זיקוק למי שתייה. הסכום הדרוש: 1,000,000 לירות שטרלינג.